

למטייל

גליון מס' 27

27

ויקרא - צו תשפ"ד

תורה

נו

ליקרימ קמא

שתפתח לוי שבילי השכל עד שאכנס בחדרי התורה הקדושה ואזכה לבנם ולטייל בתורתך הקדושה מחדר לחדר ומפלאיך לפלאיך ומחיבה לחיבה ומכבת לעליה ומעליה לעליה

גליון דו שבועי למטיילים בתורת רביה"ק בסדר התורה הזמנית

מלחמת עמלק

נקודות לחיים מ'התורה הזמנית'

חיים של תורה

הרגע המכריע

עם ישראל יוצא ממצרים. מיליוני אנשים הולכים במדבר וה' הולך לפניהם יום ולילה בענני כבוד ועמודי אש וענן בדרך אל היעד הכי נחשק בעולם - הר סיני. החתונה הגדולה אמורה להתקיים בסיומם של ארבעים ותשעה ימים ארוכים, התורה הקדושה אשת חיל מי ימצא, נשמות ישראל והקב"ה הולכים להתאחד.

"כי הוא זה יום המקווה לבוא, לתורה, לעולם, לעליונים, ולתחתונים, ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני... הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ, כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוה!" (אור החיים הקדוש).

כמה תלאות עברו עליהם כבר בימים הראשונים. המצרים רודפים אחריהם, המדבר סוגר עליהם, הם צועקים אל ה' ויש ניסים. קריעת ים סוף, רעבים לחם וה' שולח להם מן, למים ויש באר.

ועכשיו תחנה אחת לפני שמגיעים להר סיני, יש מלחמה שמאיימת ורוצה לקלקל את הכול.

מלחמת עמלק.

פורים - ההכנה למתן תורה

המלחמה הזאת של עמלק באה בתזמון הכי מדויק, רגע לפני מתן תורה בסוף הדרך כשכולם עייפים ויגעיים, מבקשים לחתור דרך תשובה מטומאת מצרים בכדי לזכות לקדושת התורה, ברגע הזה מתעצמת ההסתרה ובאה בדמות חדשה של עמלק.

עמלק מבקש להרוס את החגיגה הצפויה, הוא מתכנן וזומם לחבל במועד קבלת התורה, אך באמת דווקא מתוך מלחמת עמלק, דווקא מתוך ההסתרה, עם ישראל באמת יכול לקבל את התורה.

בסיומה של המלחמה הכבידה עם ישראל עדיין לא ניצח את עמלק. הוא החליש את כוחו, אבל לא ניצח. נשארנו עם ציווי שמלווה אותנו עד לגאולה השלימה, להמשיך ללחום את מלחמת ה' להשמיד את זכר עמלק מתחת השמים, ומלחמה לה' בעמלק מדור לדור.

והדברים נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה מחדש.

הדרך למתן תורה, לגילוי החדש של התורה בכל שנה בחג השבועות, אינה מתחילה ביציאת מצרים אלא במלחמה עם האויב היותר קדום, הנחש העצוב שמרפה את ידיהם של עם ישראל ומנסה להחליש את כוחם ודעתם.

וההתחלה האמיתית נמצאת בפורים. פורים זה היום שבו אנו מקבלים חיות בלי מידה בתוך מידה, ונהפוך הוא - כל הצירופים הרעים מתהפכים לטוב כל ההסתרות מתגלות, כל ההפכים יכולים לשכון ביחד ביום הזה. צעקה עם שמחה, אנחה עם ריקודים, ואפילו חיות בלי גבול יכולה לשכון בתוך גבול ומידה. ריבוי השמן לא גורם כיבוי הנר להיפך הוא רק מחזיר אותו לתיקונו.

פורים זהו נס שבניסים, הכח של פורים מסוגל לקחת חולה שלא יכול לקבל שום רפואה, ולתת לו את הרפואה הכי גדולה בעולם בלי שזה יזיק לו. בפורים יש הארה של שבועות אבל במקומות הכי נמוכים בעולם, האור הכי גדול יורד בלי גבול למקום הכי נמוך בעולם מבלי להזיק ומבלי לכבות את הנר

רפואות לחולים

ועכשיו אפשר קצת לבאר:

כשאדם בריא וכל המדדים שלו מסודרים ומתוקנים, הדופק תקין, לחץ הדם במקום, והוויטמינים אינם חסרים, אז רק צריך להמשיך לשמור על הסדר והבריאות. כל שינוי ותוספת של דברים גם עם הם בריאים, עלולה להזיק, אם אדם בריא ישתה כמות מים מופרזת הוא יכול למות מהרעלת מים, ואם יעשו לו החייאה כשהדופק והנשימה תקינים, הוא יכול לצאת עם כמה נזקים רציניים.

ובלשון התורה, כשיש שלום בגוף לא צריך מחלוקת.

אבל כשאדם חולה, כשיש מחלוקת רצינית בגוף והיסודות במריבה אחד עם השני, אזי אי אפשר להמשיך עם המצב הקיים. ההתנהגות שמתנהגים עם חולה אינה דומה להתנהגות התקינה שמתנהגים עם אדם בריא, ולכן עם חולים עושים פעולות קיצוניות.

זהו הרעיון של המצה - מחלוקת לשם שמים, מחלוקת שהיא עצמה רפואה, עושים מצותא ומחלוקת עם הגוף כדי לרפאות אותו.

כל זה בגשמיות, ואותו הדבר גם ברוחניות. בפסח עם ישראל יצא ממצרים חולה והמצה הייתה הרפואה, המחלוקת לשם שמים, המריבות והתלאות שעם ישראל עבר בדרך למתן תורה, הם היו חלק מהתהליך שהכשיר אותו למידות ולגבולות של החיים במידה ובצמצום שהוא קיבל בחג השבועות.

החייאה דחופה!

אבל עכשיו זה כבר סיפור הרבה יותר מסובך. מתן תורה כבר היה, קיבלנו חיות במידה ובצמצום, אבל התרחקנו כל כך ונפלנו להסתרות קשות. ואנוכי הסתר אסתיר, הפכנו את הצירופים ואת כל המידות בעצמם מטוב לרע, ונעשינו חולים אנושים שאין להם כביכול שום תקווה.

כאשר היינו חולים ביציאת מצרים המצה יכלה לעזור לנו, המחלוקת עזרה לנו להגיע למתן תורה, אבל עכשיו קלקלנו כביכול את התורה בעצמה. המידות והכלים כבר נהרסו, ואנו כבר כל כך עייפים ויגעיים שכל מחלוקת עלולה להרוג אותנו לגמרי. כמו חולה אנוש שצריך החייאה באופן קריטי, אבל אם רק ילחצו לו פעם אחת על הלב ינפח את נשמתו.

מה עושים?

בשביל זה יש את פורים!

פורים זהו נס שבניסים. הכח של פורים מסוגל לקחת חולה שלא יכול לקבל שום רפואה, ולתת לו את הרפואה הכי גדולה בעולם בלי שזה יזיק לו. בפורים יש הארה של שבועות אבל במקומות הכי נמוכים בעולם, האור הכי גדול יורד בלי גבול למקום הכי נמוך בעולם מבלי להזיק ומבלי לכבות את הנר.

בפורים מרדכי היהודי מגלה את כל ההסתרות, לוחם בהמן עמלק, והופך את כל ההסתרות לסתרי תורה. ולכן בפורים יש הרבה הפכים ששוכנים יחד, הבכייה והאנחה יחד עם השמחה, הידיים נישאות לשמים בתפילה תוך כדי שהרגליים מוקדות, והתורה הכי מקרבת בעולם דופקת לכולם בתוך הלב באהבה הכי נפלאה - עד מתי פתאים תאהבו פתי...

יו"ל ע"י רשת הכוללים ליקוטי מוהר"ן שע"י ארגון 'לטייל בתורתו' ע"ר 580769313

קו לסלסל בתורתו | טעמו וראו כי טוב ה' 04-627-73-13

דוא"ל: LB046277313@gmail.com

תמצית המאמר עד כאן: לכל אחד מישראל יש בחינת מלכות באתגליא ובאתכסאי. ויש בזה מדרגות רבות, בבחינת שרי אלפים ושרי מאות וכו'. ויש אחד שהוא מושל על כל צדיקי הדור ועל כל הדור באתכסאי למרות שבאתגליא אין לו שום ממשלה. וצריך להיזהר להשתמש עם המלכות כראוי, באופן שהמלכות תהיה בת חורין ולא לתועלת עצמו. רק בשביל מלכות הש"ת, להזהיר להוכיח את מי שתחת מלכותו לעבודת ה'.

ענה רבינו ממשיך לבאר את נחיצות וחשיבות התוכחה שעל ידה ממשכים 'אריכות ימים' לתוך המלכות.

להמשיך אריכות ימים - על ידי תוכחה

ג. וצריך להמשיך ממקור החיות אריכות ימים לתוך כוח ומידת הפלפול, כדי שהמלכות לא תהיה בכחיות (פסחים פז): 'הרבנות מקבצת את בעליה' שזה נאמר כאשר המלכות אינה מתוקנת ואינה כראוי, שאז כוח המלכות והשררה בעצמה מקצר את חייו ואת מלכותו של אותו האיש.

וטעם הדבר הוא, כי כל אדם מישראל צפי בחינת הפלפול שיש לו ואפילו אם מדרגתו קטנה, הוא בחינת 'צופה' כעין נביא שצופה ורואה למרחוק, ותפקידו להזהיר מכל דבר שמגיע ואינו יודע לכולם, כך כל אחד הוא כעין צופה, שמוציא עליו ההזיהר מן כוח דברים שאינם טובים ועלולים לבוא, ולהזכיר על אותם מעשים שצריכים תיקון, את אותם האנשים שהם משרשו והם כפופים תחתיו, מחמת שיש לו בחינת פלפול עיליית או באתגליא או באתכסאי. ואם הוא אכן מזהיר ומוכיח אותם, אזי הוא עושה את ש"ו דהיינו את מה שמוטל עליו, ובכך הוא מציב את נפשו שלא תתקצר מלכותו בבחינת הרבנות מקבצת את בעליה, כמו שאמרנו (הזקאל ג) שה' אמר לנביא זחוקאל 'צופה נתתה לבי ישרא'ל וכו', ואתה כי הזהרת רשע, ולא שב מרשעו וכו' הוא בעינו ימות ואתה את נפשך הצלת' שהרי אין בכוחך אלא להוכיח ולהזהיר, אבל אתה לא יכול להכריח אותם לעשות את המוטל עליהם, ולכן אתה את נפשך הצלת, אפי' אם אינו מזהיר ומוכיח אותם שאת זה כל אחד בוודאי יכול לעשות, אזי העונש עליו (כמו שכתוב שם) כי אינו מנצל את כוחות המלכות שיש בו. ועל כן 'הרבנות מקבצת את בעליה' מחמת שהרבנות אינה משתמשת בכוחות המלכות שלה כראוי, ועל כן צריך לראות

להמשיך אריכות ימים לתוך הפלפול, והמשכת אריכות הימים היא דהיינו שיראה שיש לו ההזיהר והזכירה אותם למרות הקושי שבדבר, כדלהלן.

כיצד אפשר להוכיח רחוקים

ועתה מונה רבינו שתי מגבלות שמונעות מהאדם להוכיח את אלו שכפופים תחת מלכותו:

א. איך אפשר לו להזיהר ולהזכיר את אותם אנשים שנמצאים תחתיו באתגליא ובאתכסאי, הרי יש בזה שני קשיים. הא' כי אינו יודע מה שצריך להם כי אף אם יודע מי הם אותם אנשים שנמצאים תחת מלכותו, עדיין אינו יודע מה באמת הם צריכים לתקן ומה הדברים שעליהם הם צריכים לחזור בתשובה, כי כל זה מכוסה ונסתר ממנו, וגם יש עוד קושי, שהרי הם אינם בהכרח אצל ה' הוכיח אותם, כי הלכו והתרחקו מאוד, ולפעמים גם אינו יודע כלל מי הם אותם אנשים, שהרי מלכותו עליהם היא באתכסאי.

והדרך להתגבר על מגבלות אלו מבוארת מיד:

ועל כן צריכים לזה דעת מיוחדת (שיבאר עניינה בהמשך התורה), כדי יודע איך להזכירם למרות שהם רחוקים ממנו מאוד, ולמרות שאינו יודע מי הם ולמרות שאינו יודע מה הם צריכים. וז"ל 'דעת ה'ה' שעל ידה הוא יוכיח את התלויים בו וימשיך אריכות ימים לתוך המלכות, הוא גם כן על ידי אריכות ימים בעצמו דהיינו שהאריכות ימים נמשכת מכוח הדעת שגם היא נמשכת על ידי אריכות ימים. וממילא צריך לזה עצה מיוחדת, כיצד להמשיך אריכות ימים למלכות, שהרי לעצם האריכות ימים הזו בעצמה צריך אריכות ימים. וזה שאומרים העולם כאשר רוצים לומר על אחד שהוא מבלבל מאוד ואינו יודע כלל מה הוא צריך לרצות ומה הוא צריך לדעת בחייו, אומרים עליו 'שאינו יודע מה חיו', כי עיקר הדיעה הוא פנימים - עצם החיים האמיתיים - האריכות ימים, וכאשר הוא בהסתרה כל כך גדולה, שאינו יודע כלל מהי הדרך הישרה, אומרים עליו שאינו יודע מחייו, כי הוא מחמיץ את עצם החיים, כמו שיתבאר להלן.

על ידי עסק התורה ממשכים אריכות ימים

כי יבא למדרגה הראשונה של אריכות ימים, שעל ידה אפשר להמשיך דעת במדרגה ראשונה, שעל ידי זה יוכל להוכיח ולהזהיר ולהמשיך אריכות ימים

במדרגה יותר גבוהה למלכות, כל זה הוא על ידי עסק התורה הנגלית בפשטות. כי 'אורייתא שמיא דקודשא בריה דהוא' (תיקון י" דף כה): - התורה היא שמו של הקב"ה, וז"ל שבגשמיות בקשר המילולי בין בני אדם שצריכים לקרוא את אלה, כאשר אדם צריך לפנות לחברו, הדרך היא שקורין אותו בשמו - שפונים אליו בשמו בכדי שיהיה קשוב ויזדמן ויבא לצורך המתבקש, כמו כן באותו יחס, שצריכים לקרוא את הש"ת שהוא ה' החיים, כדי למלא את הצורך החיוני ביותר ולהמשיך ממנו חיים ואריכות ימים למלכות, צריך לקרוא אותו יתברך בשמו בכיבוד שהרי אף על פי שהוא למעלה מכל השמות, מכל מקום הוא צמצם את עצמו גם לכינויים ושמות, ושמו הוא התורה כ"ל ששם צמצם את עצמו. ועל כן נמצא שיעל ידי עסק התורה שהיא שמו יתברך, קורין את האריכות ימים ועל ידי זה בעצמו שקורין אותו, ממשכים חיות ואריכות ימים, שהרי הוא עצם החיים.

וקרא בו - לקרוא את חי החיים

ועל כן מבואר מדוע מוזכר הפסוק של עם ישראל על עסק התורה לעסוק בה בכל יום ובכל עת, ביותר מפי' העולם שאינם מזהירים כל כך שלא להיפרד אפילו לרגע מהתורה הקדושה, וזה מהמטות שהיא צריכה מכוח מדרגתו שהוא מלך על כל ישראל, לקרוא את האריכות ימים לתוך הפלפול שהמלכות בעצמה היא אלו שהוא מושל ושוור עליהם. וזה מה שכתוב בפרשת מינוי הפסוק שם כתובים כל האזהרות והאיסורים המיוחדים שיש למלך, ובכלל זה שהוא צריך לכתוב לעצמו את התורה בספר קטן, והיה עמו (התורה) וקרא בו (בספר התורה) כל ימי חייו, למען יאריך ימים על מלכותו (דברים י"ז). ועתה יתבאר כל הפסוק על פי הקדמות שהתבארו לעיל; וזה הפירוש 'וקרא בו כל ימי חייו', וקשה דלכאורה היה צריך להיות כתוב וקרא בה' כל ימי חיו, שהרי הפסוק התחיל לדבר על התורה שהיא לשון נקבה, אבל לפי דברי רבינו מובן שהפסוק דקדק ואמר 'וקרא בו' דייקא בלשון זכר, היינו שיעל ידי עסק התורה שמרומז במילים 'היתה עמו' הוא קורא את החיים כ"ל דהיינו את 'חי החיים', וכלפי זה אכן נכון לומר 'וקרא בו' ולא 'וקרא בה'.

הערות והרחבות

- הוא יכול להוכיחם.
- כי מדוקדק בדברי רבינו שצריך ב' פעמים 'אריכות ימים', הא' להמשיך אריכות ימים למלכות על ידי תוכחה בכדי שלא תהיה בבחינת הרבנות מקבצת את בעליה, ב' בכדי להשיג דעת בשביל התוכחה צריך אריכות ימים. ובהכרח שהם ב' מדרגות וב' בחינות שונות של אריכות ימים, וכמבואר היטב בקשרי המאמר.
- וזהו הקשר הפשוט בין חסרון הדעת להסתרה, ולפי זה מבואר שהמוכיח בעצמו נמצא בהסתרה כאשר אלו שאמורים לקבל את התוכחה נמצאים בחוסר דעת ובהסתרה, ודוק היטב.
- כמבואר בהערה הקודמת וכן הוא בקשרי התורה.
- לשון זו מקושרת למה שכתוב לעיל בעניין המלכות שלא ישתמש בה 'לצרכו', אבל מבואר שיש צורך שאינו פסול וכמבואר כאן היטב.
- יש לעיין מדוע רבינו לא כותב במפורש שכונתו להשי"ת, ומכנה אותו בכינוי סתום שהוא 'חי החיים'.
- לשון זו מופיעה בסמוך שהמוכיח צריך להזהיר ולהוכיח, וכאן מבואר שהמלך מזהיר על ידי התורה שהיא בעצמה מוכיחה, ולפי זה מבואר שהשי"ת בעצמו מזהיר את המלך. ויש לעיין מדוע התוכחה הזו אינה באופן ישיר מהשי"ת לכל אחד.
- לפי קשרי התורה עולה שהמלכות של המלך זה העם בעצמו שהוא מולך עליהם, ואם כן המשכת אריכות ימים למלכות היא המשכת אריכות ימים לכל התלויים בו, ומכוח זה גם אריכות ימים למלוכה שלו בעצמה.
- ויש לעיין מה הקשר בין אזהרות המלך הנוספות שלא ירבה לו סוסים, נשים, כסף וזהב לכל מלך התורה.
- כבר הערנו למעלה שבפשוט הפניה בלשון זכר זה בייחס לספר, בעוד שהפניה בלשון נקבה מיוחסת לתורה. ומכאן אנו למדים שיש שתי בחינות בתורה בעצמה, בחינת 'אישה' שהיא שכחה והיא האשת חיל המוכרת לקמן, ובחינת זכר שהוא מלשון זיכרון, וזה מתקשר לענין ה'ספרים' הרמוזים כאן בתורה [כתב זאת זיכרון בספר] הנאמר במלחמת עמלק.

- כאמור למעלה הצופה רוצה לראות ולהביט באותם דברים שהם נסתרים מהעין הרגילה, ועל כן ענין הצופה מקושר להמשך המאמר שם מדובר מהסתרה שבתוך הסתרה, דהיינו דברים שנסתרים מעיני האדם. ולפי זה תפקידו של הצופה להביט לתוך ההסתרות, לראות אצל כל אדם מה הם הדברים שנעשו אצלו כהיגיון גמור וכוה דייקא להוכיח ולהזהיר, ועיין בהערה הבאה.
- הלשון 'להזהיר' מתקשרת לפסוק שרבינו הביא מיוזקאל ג', דהיינו שהצופה מזהיר מפני מה שצפוי ולבוא אך הוא עדיין אינו כאן. אבל התוכחה היא מלשון בירור וגילוי (ולא מלשון כעס וגערה), כמו שכתוב בכמה פסוקים. ולפי זה מבואר, שיעקר התוכחה היא גילוי המציאות הנסתרת, שכבר נמצאת כאן אך היא נסתרת, וממילא תפקידו לגלות את ההסתרות.
- לכאורה יש לעיין, דאדרבה הצלת נפשו היא בעצמה פעולה שעושה להנאתו ולצורכו, ורבינו כתב לעיל שכל המלכות אינה צריכה להיות בשביל הנאתו וצורכו.
- יש לעיין מדוע רבינו דיל על תחילת העניין המובא שם בפסוק, שאם באמת הנביא לא יוכיח את הרשעים, אז הוא עצמו גם ימות בעוון הרשע, ובפרט שאחר כך חזר לעצם העניין בלשון סתמית.
- לשון זו מדייקת מהמשך התורה, שבאמת האדם צריך להביא את עצמו למצב שבו הוא יוכל להוכיחם, ואז התוכחה נשמעת מאלוה, גם כאשר הם לא ירצו.
- כעין מה שמבואר בעניין ג' סוגי הנשים לקמן, שהם התרחקו ואינם אצלו, ועל כן מובן מדוע אין יכול להוכיחם.
- לכאורה, שתי המגבלות השונות, מתייחסות לשני החלקים של המלכות, באתגליא ובאתכסאי. המגבלה הראשונה מדברת על כך שיש באפשרותו להוכיח, אך הוא אינו יודע מה אותו אחד צריך באמת לעשות. וזה בהכרח אינה כאשר המלכות היא באתכסאי. אולם המגבלה השנייה היא שבאמת האדם לא יודע בכלל מי הוא זה שהוא מולך עליו, וזה שייך בעיקר בעניין המלכות באתכסאי.
- בעיקר באות ג'.
- ויש להתבונן בהמשך המאמר, איך בתכלית דבריו הקדושים יתבאר כיצד באמת למרות שהוא חסר את אותם ידיעות, מי הם, מה הם צריכים, וכיצד יש להתגבר על המרחק - מכל מקום

שאלה:

בעלון הקודם כתבתם בצורה בהירה כיצד כל אחד יכול להתחיל להיכנס שלב אחר שלב בשערי ההליכה והלימוד בתורה הנלמדת. אחרי שבסייעתא דשמיא יישמתי את השלב הראשון ועברתי כמה פעמים על התורה בפשיטות, חזרתי וסיכמתי את עיקרי הדברים היטב. כעת ברצוני להבין מהו השלב השני אותו כתבתם בקצרה בעלון הקודם - לכתוב שאלות והערות על סדר התורה.

תשובה:

אכן בעלון הקודם לא הרחבנו לבאר את עניין השאלות, ועתה בעזרת ה' נבאר זאת עד כמה שאפשר במסגרת קצרה זו.

מה שצריך לעשות בשלב השני זה לעבור לפחות פעם אחת על התורה ולרשום את כל ההערות והנקודות הטעונות ביאור.

אך באמת, בדרך כלל תוך כדי שאנו רושמים הערות ושאלות, מנצנצות לנו במח גם תשובות נפלאות או חידושים ותובנות מעניינות.

ולכן כדאי מאוד לעשות הפרדה קלה ולא לרשום את הכל יחד בצורה מעורבת אלא בנפרד, באופן שהדברים יהיו מסודרים ויהיה לנו ברור מהם השאלות ומהם הביאורים הכיוונים והתשובות שבהמשך אי"ה ניתן עליהם את הדעת ונברר אותם היטב.

באופן כללי צריך לדעת שישנם כמה סוגי שאלות. מדובר בנושא רחב מאוד שיש הרבה מה להאריך בו, אולם אנו בתחילה נבאר בקצרה שיש חילוק פשוט בין 'שאלה' ל'קושייה'.

שאלה היא ביטוי של חיסרון ידיעה, השואל מבקש לדעת משהו שנעלם ממנו. השאלה היא רצון להבין דבר שבעזרתו הוא יוכל לפתור תעלומה.

קושייה לעומת זאת מבטאת קושי שהוא יותר גדול מחיסרון של ידיעה מסוימת, קושייה נובעת משתי ידיעות שנמצאות אצל המקשה, ידיעות שעומדות בסתירה זו לזו וצריך ליישב ולתרוץ אותם יחד.

רוב רובם של השאלות העולות בנו בתחילת לימוד התורה משויכות יותר לחלק של 'שאלה'. לדוגמא: מה ההבדל בין מלכות וממשלה, או כיצד אפשר להוכיח את מי שאיננו מכיר.

בשלב מאוחר יותר יבואו גם קושיות. הלומד לוקח שתי ידיעות בתוך התורה, ומציג אותם כסתירה זו לזו, או כדבר שאיננו יתכן.

לדוגמא: אם המלכות צריכה לתת דרוו וחירות, ממילא התוכחה והצייו להתנהג באופן נכון לכאורה לוקחת את הדרור והחירות, ואם כן כיצד יכולה התוכחה לשכון יחד עם החירות.

לסיכום: הלימוד מורכב גם משאלות וגם מקושיות. בתחילת הלימוד אנו עוסקים בעיקר בשאלות אבל יחד עם זה גם בקושיות, רק שעלינו להפריד ביניהם ולהבחין בכל הערה לאיזו מחלקה היא שייכת.

דבר נוסף שחשוב לדעת: גם בתוך החלק של השאלות כדאי להתמקד בשלב הראשוני בשאלות שנוגעות יותר למהלך התורה הבסיסי ולחילוקי הלשוניות ופחות להתעסק עם פרטים קטנים ופחות חשובים או שאלות שנובעות מחסרון הבנה. התשובות לשאלות אלו יצופו בדרך כלל מאליהם תוך כדי החזרה והעינון שוב ושוב על התורה.

אי"ה בעלון הבא נוספי ונאריך יותר בעניין.

קריאת' המגילה והכרזתה

ימי הפורים הקדושים מתקרבים, כל יהודי מכין את ליבו לקבל את הארת הימים הנשגבים הללו, מי בהלכה וחסידות מי בלימוד מסכת מגילה ומי בהכנת צורכי הפורים, כל אחד כפי השגת מוחו וליבו.

ואולם, זכו לומדי התורה הזמנית תורה נ"ו למה שרבים אחרים לא זכו. הקשר והחיבור שבין ימי הפורים הקדושים ומגילת אסתר לתורה נ"ו - רב ועצום באתגלגליא ובפרט באתכסאי.

באתגלגליא אלו הם המקומות הרבים שבהם רבינו מצטט פסוקים מבואות ומקורות מן מעשה המגילה והסובב לה.

את הקשר והחיבור שבין המגילה לתורה נ"ו באתכסאי, מגלה לנו מוהרנ"ת בהלכות פורים א' וז"ל:

וְהָיָה בְּחֵינֵי הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא נַעֲשִׂית מִבְּחִינָה הַזֹּאת, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהַתְּגַבֵּר הַמֶּן וְהָיָה אֵז הַסְּתֵרָה גְדוֹלָה מְאֹד בְּחֵינֵי הַסְּתֵר אֶסְתֵּיר, עַל יְדֵי זֶה אַחַר כֵּן כִּשְׁעֹזוֹ לַנְּצַחוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה מִבְּחֵינֵי הַסְּתֵרָה הַזֹּאת תּוֹרָה חֲדָשָׁה, שֶׁהִיא בְּחֵינֵי הַמְּגִלָּה, שֶׁהִיא תּוֹרָה חֲדָשָׁה שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה פְּנִיל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאת מְגִלָּה, עַיִן שֵׁם, שֶׁהִיא נַעֲשֶׂה מִהַתְּגַלּוּת הַסְּתֵרָה פְּנִיל:

מוהרנ"ת מגלה לנו שכל כולה של המגילה היא היא התורה החדשה שנעשית מגילוי הדעת בהסתרה שבתוך הסתרה, כי התורה היא בעצמה הדעת כפי שאומר רבינו בתורה.

מרדכי שהוא הצדיק, הוא מתהלך לפני חצר בית הנשים - אותם מחשבות דיבורים [חיצוניות ופנימיות] של אותם האנשים שהם בבחינת "נשים" שנשו וקפצו ממקומו של עולם ושכבר שכחו אותו יתברך ושנשתה גבורתם, בכדי לדעת את שלום אסתר - על ידי עסק התורה גורם שהתורה תוכיח אותם ואז תתגלה הדעת שבהסתרה שבתוך ההסתרה. ומה יעשה בה - זוהי המגילה שהיא התורה החדשה שנעשית מגילוי ההסתרות, ואזי אורייתא [שהיא המגילה התורה החדשה] מכרזת קמיייהו 'עד מתי פתאים תאהבו פתי'.

לומדי התורה הזמנית זוכים על ידי עסק התורה תורה נ"ו לגלות את הדעת שבתוך ההסתרה, ובשעת קריאת המגילה שהיא התורה החדשה שנעשתה מגילוי ההסתרה, אזי המגילה בעצמה מכרזת קמיייהו 'עד מתי פתאים תאהבו פתי'.

דברי רבינו סתומים וחתומים הם, מה פשר התוכחה 'עד מתי פתאים תאהבו פתי' ומדוע זוהי התוכחה שעלינו לשמוע, אולם כאשר אנו נקיים את הדברים בתמימות ופשיטות מתוך הדעת החדשה שהתגלתה לנו עכשיו במהותה של מצוות קריאת המגילה, אזי נזכה בכח הקיום שיתגלה לנו הרוכז הנסתר יותר של התורה הנסתרת, ואזי נוכל לקיים אותה עם דעת גדולה יותר וכן חוזר חלילה עד להשגה השלימה שניתן לנו להשיג בתורה.

לדקדק בלשונו

קשרי התורה הטמונים בדקדוקי לשונותיו

צירופי אותיות מדוייקים

בכל תורה רבינו שחזר מילים תמוהות ובלתי קשורות כביכול הטעונות ביאור לאור הכלל השני 'לדקדק בלשונו', אולם בתורה זו יותר מבכל התורות ניתן לומר שרבינו הסתיר והצפין את כוונתו הקדושה לאותם שינויי לשון בהסתרה שבתוך הסתרה הלא היא הסתרת הידיעה. במילים בודדות, זנוחות ומובלעות, כאלו שקשה להאמין ולדעת שיש בהם תוכן אמיתי ולא פתגם לשוני מקרי. טמן לנו רבינו קשרים נוראים שדרכם כל התורה כולה מקבלת משמעות חדשה ונפלאה.

הפעם נביא בראשי פרקים מספר דיוקים לשוניים הדרושים דקדוק וביאור, ואי"ה בשבועות הקרובים נרחיב את הדיבור ונביא קשרים וכיוונים מרחבי התורה המאריכים את חייהם של אותם לשונות וצירופי אותיות מהופכים (כביכול), ומגלים את אותיות התורה המלובשות גם בהם.

לאחר שמגלה לנו רבינו את הסכנה שיש ברבנות ומתי היא מקברת את בעליה, הוא מסיים במילים אלו: וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְרִאּוּת לְהַמְשִׁיךְ אַרְיִכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמְּלָכוּת, דְּהֵינּוּ שִׁירָאָה שִׁינְכֵל לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם.

הלשון 'ראיה' חוזר ונשנה בדברי רבינו פעמיים. האם יש לכך צורך והכרח - לכאורה לא, וזה אפילו מעט תמוה, מילים רבות אחרות יכלו להתאים הרבה יותר, ורבינו בחר לנקוט דווקא במטבע לשון זו.

האם יש לכך סיבה? מתברר שכן. אם נעיין מספר שורות קודם לכן נוכל לראות שרבינו מביא את לשון הפסוק "צָפָה נִתְתִּיף לְבֵית יִשְׂרָאֵל נְכוֹ, וְאָתָּה כִּי הַזְּהֵרְתָּ רָשָׁע וְלֹא שָׁב מִרְשָׁעוֹ נְכוֹ, הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוּת וְאָתָּה אֶת נִפְשׁוֹ הַצֵּלְתָּ" (יחזקאל ג').

הרי לנו שלמושג 'ראיה' ו'צפיה' ישנה משמעות נסתרת בין שבילי התורה.

דקדוק נוסף עולה מלשונו של רבינו בהמשך התורה: אֲבָל עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר לִיגַע וְלַחְתּוֹר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יְתִבְרַךְ שְׁמוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פְּנִימֵי יוֹדַע שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ כְּהֵתֵר.

רבינו לא אומר רק 'אותו יתברך' אלא הוא מוסיף גם את המילה 'שמו'. האם גם לבטוי לשוני זה השגור על פי כל ישנה משמעות מיוחדת בתורה?

התשובה היא כן! רבינו לאורך התורה עוסק רבות בעניין השמות כמו 'שמו של הקב"ה' וכן 'ושמי ה' לא נודעתי להם', ועל כך באות המילים 'יתברך שמו'.

[במאמר המוסגר נוספי ונציין מקום נוסף בתורה בו נוכל לראות את עמקות לשונו המדוקדקת של רבינו; גם המילים 'וְאָנְכִי הַסְּתֵר אֶסְתֵּיר' הם למעשה אותה המילה רק עם צירופי אותיות שונים, האותיות ה"א ואל"ף מתחלפות. ואכן רבינו עוסק רבות בתורה בהיפוכם של צירופי האותיות (עפי"ה הכלל השני והרביעי)].

סדר שלוש שעות

כמדי תקופה גם השבוע התקיים סדר שלוש שעות של לימוד התורה הזמנית בחבורות הבחורים הלומדים בישיבות הגדולות בעיה"ק ירושלים.

במהלך הסדר שהתקיים בביהמ"ד אור אברהם בירושלים ישבו הבחורים והתעמקו בדברי רבינו בתורה לגלות את ההסתרה ואת ההסתרה שבתוך ההסתרה, והתכוונו לפורים בצורה הטובה ביותר שאפשר, תוך שהם מגלים את פנימיותם של דברי המגילה הקדושים המבוארים בדברי רבינו בתורה הזמנית.

משיבים מיוחדים הובאו מאת לטייל בתורתו על מנת ללוות את הלימוד ולהיות לעזר לבחורים, ואף היה שפע של כיבוד קל ומגדנות בכל מהלך הסדר.

דבר המלך ודתו מגיע!

במהלך החודש החולף נפתחה קבוצת לטייל בתורתו חדשה בישיבה הירושלמית "מעייני החכמה" ביישוב קריית יערים - טלזסטון.

קבוצה זו מצטרפת לקבוצות רבות חדשות שחלקם כבר נפתחו ורבים מהם עוד בשלבי הקמה, ובהזדמנות זו אנו שבים וקוראים לכם לפנות אלינו בכל נידון בנושא, בין אם אתם בעצמכם רוצים להקים קבוצה של לטייל ובין אם אתם מזהים במקום מסוים ביקוש לכך - אנא פנו אלינו בכדי שנוכל להביא את דברי תורתו המאירים של רבינו לכל מקום.

תחרות השאלה המהותית

אחת הנקודות החשובות בלימוד המאמר ובהיכרות אתו בפרט בשלבים הראשונים של הלימוד היא ללמוד בפליאה והתבוננות ולחפש שאלות מעניינות. ישנן כל מיני סוגי שאלות וכדי לחפש את סגנון השאלות החזקות, נערכה בישיבת 'זמרת הארץ' אשר בקריית ארבע "תחרות השאלה המהותית".

כל אחד מהמשתתפים בחר את שתי השאלות החזקות ביותר שעלו לו במהלך הלימוד, וכל שאלה קיבלה ציון מכל המשתתפים, ומי שזכה בציון הגבוה ביותר זכה בסט "פאר הליקוטאים" במתנה.

השאלה השבועית

רבינו מקביל בין צורת הקריאה לאחד לאופן הקריאה להשי"ת, וקשה דא"כ מדוע בכדי לקרוא להשם יתברך חי החיים על מנת להמשיך ממנו חיים ואריכות ימים אומר רבינו שצריך לקרוא לו דרך לימוד התורה שהיא שמותיו, לכאורה הרבה יותר פשוט שנקרא לה' יתברך בשמו ממש שם הוי"ה או אלוקים, בדיוק כפי שנעשה כשנרצה לקרות את אחד, האם יש חיסרון בקריאה להשי"ת באמצעות שמותיו המפורשים הרגילים?

ניתן להשיב בקו 'לסלסל בתורתו' ובכתב למדור 'אז נדבר'

לכבוד מערכת 'לטייל בתורתו' שלום רב!

רציתי לכתוב לקוראי העלון מספר עניינים חשובים שעולים מתוך דברי רבינו ורבי נתן (בעיקר בהלכות פורים הלכה א') בסודם של ד' מצוות היום: מקרא מגילה משלוח מנות מתנות לאביונים ומשתה ושמחה.

אמנם אין כאן חידושים מיוחדים כיוון שלצערי עדיין לא זכיתי להיכנס עמוק מידי בתוך התורה, אבל אלו הם דברים חשובים, ואני מאמין (וכמו שקראתי כאן בעלון שכתבו על זה כמה פעמים) שבזכות הקיום שלנו אותם בצורה הכי פשוטה גם אם זה מתוך השגה מינימלית מאוד - אזכה אני וכל הקוראים [-והמקיימים] להבין יותר את עמקות דברי רבינו הקדוש!

נתחיל מהמצווה הראשונה **מקרא מגילה**: רבי נתן כותב בהלכות פורים הלכה א' שהמגילה היא התורה והדעת הנסתרת שנעשית מגילוי ההסתרה שבתוך ההסתרה.

עם ישראל היה אז במצב נמוך מאוד בשפל המדרגה, ובזכות מרדכי הצדיק ולימוד התורה זכו לגלות את הדעת והתורה שבכל ההסתרות, וזוהי מגילת אסתר התורה החדשה שנעשית מגילוי ההסתרות.

המגילה גם נקראת 'מגילה' מלשון 'גילוי' - על שם גילוי ההסתרה.

גם אנחנו כל אחד עם ההסתרות שעוברים עליו בחיים שלו, נוכל לזכות בזכות קריאת המגילה לגלות את הדעת שבכל ההסתרות בעזרת ה'!

משלוח מנות: רבי נתן אומר שזה בשביל להרבות את השלום מאוד, כי הרי רבינו כותב בתורה שעל ידי הדעת בא השלום, וא"כ מאחר שזכינו לדעת כעת יש עניין להרבות בשלום.

מתנות לאביונים: לפי גודל הדעת כן גודל הרחמנות כדברי רבינו בתורה, וא"כ מאחר שזכינו לדעת כעת באה הרחמנות. עניין נוסף: צדקה היא בחינת שלום כדברי הפסוק "מרבה צדקה מרבה שלום" והכל תלוי בדעת וכו'.

משתה ושמחה: כעת לאחר שנתקן הדעת וזכינו לבחינת מחלוקת לשם שמים שהם בחינת הדיבורים שמקבלים מן הידיים, ממילא כעת זוכים למן שהוא לחם מן השמים כמו שכתוב שם בתורה, וכל האכילה שלנו היא בבחינת שלימות הדעת.

וכן על ידי הסעודה הזו אנו זוכים לתקן את פגם אכילת סעודת אשורור שנהנו ישראל מסעודתו של אותו רשע שזה גרם לפגם הדעת ולהסתרות, אבל האכילה הזו של סעודת פורים היא ההיפך מכל זה כי היא שלימות הדעת כנ"ל.

בזכות רבינו הקדוש ורבי נתן תלמידו יעזור ה' שיהיה לכולנו פורים שמח! ושנזכה להמתיק הרבה המתקות ולגלות הרבה הסתרות בחיים בעזרת ה'!

בברכה,

משה חיים ק.
הוד השרון

לכבוד קוראי העלון המיוחד 'לטייל'

אני רוצה לשתף אתכם בהארה מהחיים לאור התורה הזמנית.

כמו כולם אני גם אוזח עדיין בלנסות לגשש ולהבין אט אט יותר ויותר את דברי רבינו אפילו בצורה הכי פשוטה, אבל יחד עם זאת התחילה להזריח בתוכי הארה לאור דברי רבינו בתורה ורציתי לכתוב לכם עליה.

כשקראתי את דברי רבינו בתורה על כך שלכל אחד יש מלכות וממשלה ויש שהוא שורר בביתו ויש שהוא מושל ביותר וכו' וזה באיתגליא ובאיתכסאי, כמובן שקישרתי את זה מיד לבית שלי ולשררה שיש לי בו - שורר בביתו, רק שעדיין לא הבנתי מה זה העניין של מלכות באיתכסאי ומה זה שייך למלוכה שלי בבית.

טוב, אני ממשיך לקרוא את דברי רבינו על כך שצריך כל אחד להשתמש עם המלכות להשי"ת דהיינו להזהיר ולהוכיח את האנשים שיש לו עליהם ממשלה לעבודת השי"ת ולא להשתמש בה להנאתו ולצרכו, ואני חושב לעצמי: ברור, זה פשוט מאוד. פשוט מוכיחים את בני הבית, את הילדים, ואת כל מי שקשור אליי על כל דבר לא טוב שהם עושים בעבודת ה'.

נשמע נפלא, לא?

אז את האמת אומר, שכבר אז קול קטן הדהד לי במקום מאוד מודחק במח שזה לא כ"כ נפלא. זה לא כזה פשוט להוכיח, לא תמיד זה עושה טוב לסובבים אותי, לילדים ואפילו לי בעצמי... אבל רבינו הרי אומר להוכיח, לא?

אז פשוט המשכתי לקרוא הלאה, "אך איך אפשר לו להזהיר ולהוכיח אותם, כי אינו יודע מה שצריך להם וגם אינם אצלו להוכיח אותם?"

ורבינו ממשיך הלאה, אבל לי בינתיים זה הספיק. המחשבה הראשונה שחלפה בראשי היא כמה שאלות מהותיות מאוד על כל המשפט של רבינו לדוגמא: מה הפירוש אינם אצלו? הרי הם כאן?! ועוד הרי השאלה הכי מתבקשת היא מה עם המלכות באיתכסאי?

לא היתה לי תשובה על השאלות הללו ועדיין אין לי, אבל היה משהו שיותר העסיק אותי באותם רגעים. התחלתי להבין שזה לא כל כך פשוט להוכיח, הבנתי מרחוק ששתי השאלות שרבינו שאל לעיל על התוכחה טומנות בתוכם עומק גדול, הם צועקות מילים שבחיים לא הסכמתי לשמוע..

ובעיקר הם אומרות לי: זה לא כ"כ פשוט להוכיח, ומי יודע אולי דווקא זה שדחוף לך כל הזמן להוכיח את אשתך והילדים זה בגלל שאתה לא מספיק שולט, אתה מולך באיתגליא אבל לא באיתכסאי. אולי זה לא רק בשביל עבודת ה' דווקא לכן המלכות אצלך היא כעבד, היא לא עושה טוב לא לך ולא לבני ביתך. וגם אם נראה לך שהיא עושה לכם טוב, זה אולי באתגליא אבל באתכסאי אתה עבד לה והיא עבד לך..

עד כאן הגיעו המחשבות שלי, מה עושים כעת? להפסיק להוכיח? אולי בכלל להתחיל לתת להם להוכיח אותי? (סתם, בצחוק..)

אין לי תשובה לכך, אני רק יכול לומר לכם שכעת אני אתחדש יותר ללמוד את תורת החיים של רבינו, ואנסה לחתור ולהבין להתפלל ולייחל שאזכה להיות באמת כרצון ה' - והיתה לה' המלוכה, ואלי ככה באמת ישכון בביתי השלום האמיתי של חיבור שני הפכים יחד.

בהצלחה מרובה לכולנו!

נחמן ש. ה.
ביתר עילית